

DIVOKÁ ŠÁRKA

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY

ROZLOHA: 249,24 ha

KATASTRÁLNÍ ÚZEMÍ: Liboc

NEJVÍCE ZASTOUPENÉ DŘEVINY: dub zimní, buk lesní

PŘEVLÁDAJÍCÍ STANOVIŠTĚ: živná stanoviště nižších poloh

VĚK POROSTŮ: Nejvíce je zastoupena 5. věková třída, tedy věk 81 - 100 let

LESNÍ POROSTY: 219,3 ha

NELESNÍ PLOCHY (LOUKY, VODNÍ PLOCHY, CESTY): 29,94 ha

VLASTNÍK LESA: Hlavní město Praha

SPRÁVCE LESA: Odbor ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy

ÚDRŽBU PROVÁDÍ: Lesy hl.m. Prahy

ZAJÍMAVOSTI

Slovanské hradiště – Velké slovanské hradiště stávalo na Kozákově skále od 8. stol. n. l. Hradiště bylo významným obchodním střediskem pro pražskou oblast před vznikem Pražského hradu. Kombinací valů a skal zde bylo vystavěno vnitřní hradiště a dvě předhradí. Hradiště postupně zaniklo na přelomu 9. a 10. století.

Vodní nádrž Džbán – Vodní dílo Džbán bylo postaveno v letech 1966 - 1971 na Lito-vicko-Šáreckém potoce především za účelem rekreace. Jeho další funkcí je zajištění minimálního průtoku pod hrází a snížení účinků povodní. Na pravém břehu se nachází známé koupaliště Džbán. Nádrž je také významným rybářským revírem pro sportovní rybolov, má rozlohu 18 ha a je dlouhá téměř 1 km. V roce 2008 byla odbahněna.

Soutěska Džbán – soutěska Džbán tvořená Šestákovou a Kozákovou skálou, masív Dívčí skok a Nebušické skály jsou tvořeny tmavými buližníky, neboli proterozoickými silicity. Buližníky jsou značně tvrdé a odolné horniny složené z křemene. Jsou to horniny, které se před více než 600 milióny lety uložily na dně oceánu, kde vznikly vysrážením oxidu křemičitého na horkých pramenech. Na buližnicích z Divoké Šárky byly objeveny zkamenělé pozůstatky nejstarších mikroorganismů v Čechách.

Šárecké kuličky – v Šárce a na polích kolem Šárky se nacházely a dodnes se dají najít tzv. šárecké kuličky, což jsou křemité konkrece (kulovité útvary) prvohorního stáří, v nichž se nachází zkameněliny (např. trilobiti). Vznikly nahromaděním minerálních látek v usazených horninách kolem růstového centra, kterým byla právě zkamenělina. V těchto kuličkách bylo nalezeno a také popsáno stovky prvohorních živočichů.

Dívčí skok – Ze skály Dívčí skok je nádherný výhled na Džbán. Z této skály podle legendy skočila pověstná dívka Šárka, která poté, co zradila Ctirada a jeho družinu, byla pronásledovaná výčitkami. Pod skálou se nachází koupaliště a restaurace.

Čertův mlýn – Mlýn byl postaven na přelomu 17. a 18. století. V 1. pol. 20 století byl prosperující výletní restaurací.

V ROCE 2009 VYDAL ODBOR OCHRANY PROSTŘEDÍ MAGISTRÁTU HL. M. PRAHY

Autoři textů a fotografií: Ing. Dan Frantík, Mgr. Jana Karnecká, Ing. Petr Slavík
Brožura je vytištěna na recyklovaném papíře

Fotografie na úvodní stránce (zleva doprava, shora dolů): soutěska Džbán, lesy v Divoké Šárce, areál zdraví, Litovicko-Šárecký potok

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

HISTORIE A SOUČASNOST LESA

Celá oblast Šárky se nachází ve starosídelní oblasti, kde člověk po tisíceletí ovlivňoval krajinu jako pastevec a rolník. Právě proto zde vznikla mozaika lesů, pastvin a luk a ještě v 19. stol. bylo území Šárky téměř bezlesé. Na řadě míst se do 18. stol. nacházely vinice. Zbytky původních lesů zde měly teplý a suchý ráz. Rostly zde zejména doubravy a dubohabřiny, na severních svazích se nacházel i buk. Těchto původních lesů se do dnešních dnů zachovaly jen zbytky, tím největším je část Nebušického háje.

Dnes je území hojně zalesněno, a to zejména díky výsadbám na přelomu 19. a 20. století. Dřeviny, které zde byly vysazovány, byly však často nevhodné např. trnovník akát, borovice černá, dub červený, ale i smrk ztepilý. V posledních desetiletích zde také dochází k samovolnému zarůstání dalších ploch lesními dřevinami i křovinami, takže porosty už nyní souvisle pokrývají území dřive zcela holá. Zbytky skalních stepí a vřesovišť jsou dnes součástí chráněných území a jsou udržovány tradiční pastvou.

V současné době je snahou nevhodné dřeviny nahradit dřevinami původními. Vysazují se zde zejména duby, buky a habry. V rámci lesního hospodaření se v lese provádí obnova zejména smrkových porostů a porostů dubu červeného, rovněž se provádějí výchovné zásahy - prořezávky a probírky se zaměřením na obnovu domácích dřevin. Lesy v Šárce jsou jako všechny lesy v majetku hl. m. Prahy obhospodařovány podle zásad trvale udržitelného hospodaření v lesích. Hl. m. Praha je navíc od května 2007 držitelem mezinárodního, ekologicky přísného lesnického certifikátu Forest Stewardship Council (FSC), který hospodaření v lesích směřuje k dosažení přírodě blízkých lesních porostů, to vše s přihlédnutím k mimoprodukčnímu poslání pražských lesů. V rámci certifikace FSC byly též vymezeny tzv. referenční plochy, které jsou vyjmuty z intenzivního lesnického využívání.

The mark of responsible forestry
SW-FM/COC-2345

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

REKREACE

Krajina Divoké Šárky je velmi krásná a romantická a těžko lze uvěřit, že je součástí velkoměsta. Je to krajina se strmými skalami a soutěskami, rozsáhlými lesy, loukami a stepmi, na kterých se pasou ovce a kozy. Název Šárka pravděpodobně vznikl ze slova šarý neboli šerý, což zřejmě charakterizuje šeré šárecké soutěsky. Divoká Šárka patří mezi nejznámější a nejnavštěvovanější pražské přírodní lokality a je tradičním výletním místem pražanů. Je snadno dostupná městskou hromadnou dopravou a je také velmi oblíbená mezi cyklisty.

Nejhezčí vycházka kopíruje červenou turistickou stezku, která vychází od konečné tramvaje Divoká Šárka a vede přes Nebušice, údolím Litovicko-Šáreckého potoka, přes Jenerálku, Babu, kolem nádrže Džbán zpět do Divoké Šárky. Ze stejného místa také vychází žlutá turistická stezka, která vede do Nebušic. V létě je zde možné navštívit dvě koupaliště - Džbán a bazén U Veselíka pod Dívčím skokem.

V lese jsou instalovány altány, dětská hřiště a lavičky a pravidelně se zde provádí údržba cest, opravy a instalace rekreačních zařízení a úklid černých skládek.

Bývalý třešňový sad

Řízená pastva ovcí a koz

PŘÍRODNÍ REZERVACE DIVOKÁ ŠÁRKA

Chráněné území tvoří asi 2 km dlouhý průlom Šáreckého potoka tvrdými buližníky, vytvářející dvě bizarní soutěsky, a náhorní plošina nad soutěskou. Tyto geomorfologické poměry vytvářejí na skalních stěnách s jižní expozicí a na náhorní plošině podmínky pro existenci pozoruhodných společenstev teplomilné vegetace skalních stepí. Na stěnách se severní expozicí a v inverzní poloze dna údolí naopak vznikla významná chladnomilná rostlinná i živočišná společenstva. V krátké nivě potoka pod soutěskou se zachovaly pěkně vyvinuté přirozené meandry.

Geologickou stavbu území tvoří buližníky a břidlice, na východním okraji území vrstvy ordovické (břidlice a křemence), v ochranném pásmu místy křídové pískovce. Přirozené dubohabřové háje na okrajích skalních plošin jsou redukovány, takže výslunné stráně, např. na Kozákové a Šestákové skále, jsou porostlé teplomilnou (xerothermní) květenou, společenstvy skalních stepí s koniklecem lučním načervenalým, kavylem Ivanovým a hlavně tařící skalní. Vyskytuje se zde také řada chráněných a vzácných druhů lišejníků a jatrovek. V údolích nalezneme zbytky přirozených potočních olšin a na severních zastíněných skalách rostou četné vzácné druhy kapradin.

Na výslunných teplých plochách stepního charakteru žije řada druhů stepních a lesostepních měkkýšů a hmyzu. Fauna obratlovců má typické druhy lesních a křovinatých strání teplých poloh. Žije zde řada druhů ptáků, včetně druhů chráněných (např. pěnice vlašská, bělořit šedý a vzácně i slavík obecný).

Lokalita je současně národní kulturní památkou (stávalo zde slovanské hradiště) i archeologickou lokalitou a svým přírodním a historickým významem patří k nejvýznamnějším lokalitám svého druhu v ČR.

PŘÍRODNÍ PAMÁTKA VIZERKA

Vizerka byla kdysi sadem a pastvinou s teplomilnými kostřavovými trávníky. Dnes se zde nacházejí skalní a travní stepi, které jsou částečně zarostlé křovinami (hloh a růže). Vyskytuje se zde hodnotná teplomilná flóra (chmerek vytrvalý, třemdava bílá) a fauna (zejména brouci, motýli, pavouci a plži).

Obě tato území jsou pravidelně udržována postupy, které do určité míry napodobují dřívější hospodaření a využívání člověkem, včetně řízené pastvy stádem ovcí a koz.

ZASTOUPENÍ DŘEVIN

Snahou správce lesa je, aby se zastoupení dřevin co nejvíce blížilo původnímu přirozenému složení porostů v daném území. Současné procentuální zastoupení dřevin znázorňuje graf 1. Ideální (přirozené) zastoupení dřevin zobrazuje graf 2.

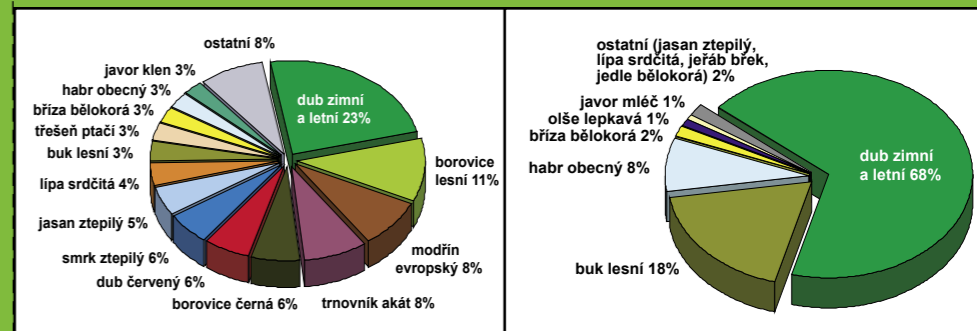
Přirozené zastoupení dřevin vychází z vlastností daného stanoviště, které jsou charakterizovány zejména klimatickými poměry a půdními vlastnostmi daného území. Rozložení jednotlivých stanovišť zobrazuje graf 3.

Exponovaná stanoviště nižších poloh - stanoviště prudkých a exponovaných svahů
Kyselá stanoviště nižších poloh - normální kyselá či chudá písčité stanoviště, převážně plošiny
Živná stanoviště nižších poloh - stanoviště na úrodných půdách, svahy až plošiny
Extrémní stanoviště - mimořádně nepříznivá stanoviště tzn. rokliny, suťoviště
Lužní stanoviště - stanoviště v nivách vodních toků, pramenišť

Na území Divoké Šárky převládají živná stanoviště nižších poloh. Tyto podmínky vyhovují zejména dubu a buku.

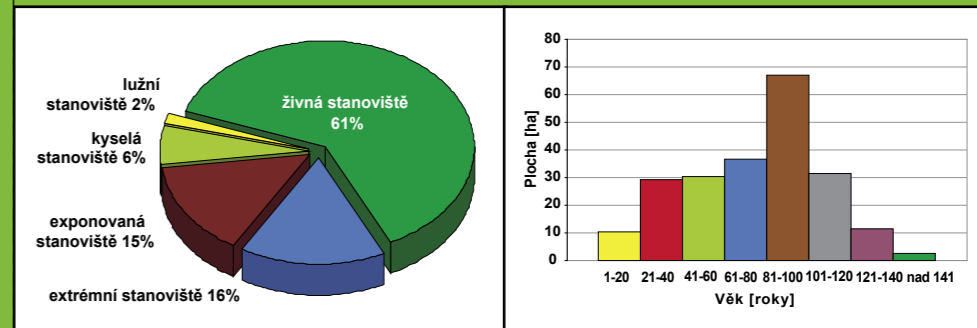
VĚKOVÁ SKLADBA POROSTŮ

Věková skladba porostů je jednou z hlavních charakteristik stavu lesa a vypovídá také mnohé o jeho historii. Na grafu č.4 je např. jasně vidět, že v Šárce bylo nejvíce zalesňováno v období 1900 až 1920, rovněž vidíme podprůměrně zastoupenou plochu porostů obnovených v posledních 20ti letech.

1. Procentuální stávající zastoupení dřevin

2. Ideální (přirozené) zastoupení dřevin

3. Rozložení jednotlivých stanovišť

4. Věková skladba porostů